

DOTACE PO ROCE 2014

Jan KŘOVÁČEK

Česká zemědělská univerzita v Praze, SPC Čech

Úvod

V současné době probíhají aktivní diskuse nad navrhovanými scénáři, jak by mohl vypadat systém dotací v jednotlivých členských zemích po roce 2014 (v novém rozpočtovém období 2014 – 2020), kdy dle prvního návrhu bychom mohli přejít ze zavedeného jednoduchého systému SAPS na platební nároky, které jsou na jednu stranu jednodušší a zahrnují sumu veškerých dotací a na druhou stranu složitější, protože není jisté, co vše se do nich zařadí a jako základ bude brána opět jednotka plochy 1 ha jako u systému SAPS. Navíc se hovoří i o tom, že v dohledné době by mohly západní země používající platbu na farmu přejít zpět na jednoduchý systém SAPS.

Výhody a nevýhody platební nárok X SAPS

Výhodnější do budoucna zatím i s ohledem na rozhodování v sousedním Polsku nebo na Slovensku bude SAPS + tzv. sandwichová metoda a podpora aktivních farmářů a konkrétní výroby. Omezí se tak správně podpora ne-výroby. SAPS lze využít až do roku 2020. Je to jednoduchý spravedlivý systém.

Pro některé podniky by bylo výhodnější zakonzervovat stávající stav výpočtem platebního nároku na 1 ha, ten by měl pro každého jinou hodnotu na základě výše veškerých dotací, které pobíral např. v roce 2013 nebo 2014, a tyto dotace by se vydělily plochou pro získání hodnoty platebního nároku. Problém by byl, že při případném přesunu půdy mezi subjekty by platební nárok zůstal původnímu podniku nebo by byl dán do depozitu

Základní principy dotací v nové SZP

- dle Evropské komise měl původně končit SAPS (SPS) v roce 2013 a měl být nahrazen vícesložkovým systémem založeným na platebních nárocích, jenž má obsahovat zejména základní platbu (bude poskytována pouze aktivním zemědělcům), 30 % složku ozelenění a platbu pro mladé farmáře, nyní ale víme, že máme ještě 1 rok navíc, přechodný rok 2014, a to zejména díky pomalému aparátu v Bruselu, kdy se do konce roku 2013 nestihla všechna nařízení a prováděcí předpisy
- navíc platební nároky od roku 2015 nebo 2018 nejsou povinné a členský stát může zůstat u jednoduchého SAPSu
- základní platba bude zřejmě 49 % z vypočteného stropu 254 EUR/ha, odhad tedy 130 EUR/ha (3.250,-/ha až .3500,-/ha dle aktuálního kurzu ČNB; pro rok 2015 lze počítat spíše s vyšší hranicí, protože vydrží slabá koruna)
- ozelenění cca 78 EUR/ha (1.950,-/ha až 2.100,-/ha)
- celkem 5.200,-/ha až 5.500,-/ha (208 EUR/ha)
- „greening“ – povinný pro všechny farmáře pobírající základní platbu, 30 % z národní obálky, podmínkou diverzifikace pěstovaných plodin (nejméně 3 plodiny), uchování stálých pastvin a vyčlenění nejprve 5

Vše bude dále podrobně diskutováno na úrovni Bruselu a v jednotlivých členských zemích.

Jelikož ale do 31.7.2014, resp. 1.8.2014, má být u nových členských zemí rozhodnuto, zda si vyberou SAPS nebo platební nároky, mnoho času nezbyvá a nové vedení MZe bude mít nelehké rozhodování. Názory všech nevládních organizací, asociací a svazů na novou formu SZP určitě nebudou zcela jednotné a proto rozhodnutí MZe do poloviny roku 2014 nakonec všechny neuspokojí, ale bude kompromisním řešením.

a dále pak přidělen novému subjektu, který na půdě začne hospodařit, ale mohlo by se stát, že nový subjekt nárok nedostane a musel by hospodařit bez dotací. Konkurenceschopnost by pak velmi utrpěla.

Je ale pravdou, že pokud bychom přistoupili v ČR na zavedení platebních nároků od roku 2018, vyřešil by se problém boje o dotace v citlivých komoditách dle čl. 38/68 mezi přežvýkavci a vybranými komoditami rostlinného původu. Vše by fungovalo při přibližně stejných výších podpor do těchto rostlinných komodit jako doposud a finance pro tuto podporu by byly odděleny přímo ze SAPSu a problém by byl vyřešen. Vše by ale bylo na druhou stranu příliš historické a nepodporoval by se aktivní farmář.

- % obhospodařované půdy na ekologické účely (krajinné prvky, pásy kolem vodních toků, zatravnění a pěstování vybraných plodin – určí MZe). Greening by měl v následujících letech bohužel stoupnout až na 7 %.
- je naprosto nutné, aby do greeningu kromě vojtěšky spadly všechny plodiny s fixací vzdušného dusíku, i tržní komodity – sója, hrách, lupiny, ... atd., aby nebyly cíleně tak poškozovány podniky pouze s rostlinnou výrobou, je třeba, aby pěstitelé mohli svou produkci z této greeningové plochy využít/prodat
- bude povinná podpora pro mladé farmáře, která je určena farmářům začínajícím se zemědělskou činností, kteří jsou mladší 40 let – farmář může tuto platbu obdržet maximálně po dobu 5ti po sobě jdoucích let, členský stát může pro tuto platbu alokovat až 2 % národní obálky
- LFA až do výše 5 % národní obálky
- poskytování couplovaných plateb (svázáno s produkcí) až do výše celkem 15 % národní obálky (13 % + speciální 2 % na proteinové plodiny – což je nepřímá podpora živočišné výroby)

- schéma pro malé farmáře – až 10 % z národní obálky, využití dobrovolné, tzv. roční platba nahradí veškeré přímé platby, částka 500 – 1000 EUR. Drobní zemědělci by měli dostávat roční platbu, která by nebyla nižší než 500 EUR (s výjimkou Malty a Kypru) a ne vyšší než 1.500 EUR (oproti původním 1.000 EUR) - ti budou také automaticky vyjmuti z povinného ozelenění. Roční platba by měla být založena buď na úrovni nepřevyšující 25% (původně 15%) národ-

ního průměru plateb, nebo na průměru platby na hektar až do výše 5ha (původně 3ha). Současně program podpory mladých farmářů by měl být povinný a ČZ by na něj měly vyčlenit 2% finančních zdrojů z národní finanční obálky (ne až do výše 2%, jak navrhovala původně EK). Navíc, 25% navýšení plateb (top - up) na hektar by mělo být limitováno rozlohou 100 ha

Podpora citlivých komodit – čl. 38/68 v kombinaci se SAPS

V rámci citlivých komodit by měla být respektována současná rozhodnutí – např. doba platnosti kvót na mléko a cukr v EU a dále dlouhodobé podnikatelské záměry, aby náhlou změnou výše dotací nedošlo najednou k potlačení nebo likvidaci určité komodity. Je jasné, že je třeba podpořit živočišnou výrobu a měla by dostat více dotací než doposud. Sem ale půjdou i dotace i z II. pilíře, čímž se ŽV opět podporí.

Pro celkovou sumu dotací v citlivých komoditách, která se bude následně dělit, bude rozhodující, kolik procent dotací se přetáhne z I.pilíře do II. pilíře (mohou to být 3 %, ale třeba i 15 %). Slovensko se např. ale rozhodlo, že přesune 18,7 % z II. pilíře (investice) do I. pilíře, povýší tak SAPS a obálku pro citlivé komodity, finance rozpustí na jednotlivé hektary a každý zemědělec ať si sám uváží, zda z dotací něco nainvestuje do staveb pro ŽV nebo je využije jinak, je to rozumný volnější demokratický přístup.

Návrh rozdělení dotací v citlivých komoditách

Níže předkládám návrh pro co nejspravedlivější rozdělení dotací v citlivých komoditách, některá doporučení (zejména pro ovoce, zeleninu, chmel, škrob) jsou převzata z AK ČR.

Pro udržitelnost cukrovky je třeba od roku 2015 podporit 4 mil. t cukrovky v ČR (produkci z 63.000 ha

Nyní víme, že obálka citlivých komodit bude dostatečně veliká, aby se do ní všechny současně podporované citlivé komodity vešly. Původní návrh byl vyčlenit z obálky 5 %, následně se toto povýšilo na 10 % a v té době jsme již slyšeli, že se sem dá zařadit kromě ŽV i cukrovka. Nyní je to celkem 15 % - z toho 13 % přímo na citlivé komodity a 2 % na proteinové plodiny.

Celkem tedy z obálky 900 mil. EUR bude odebráno 15 % (135 mil. EUR) na přímou podporu daných komodit, které mají problémy s ekonomikou. Při kurzu 27,- CZK/EUR by na citlivé komodity připadlo 3,1 – 3,2 mld. Kč a na proteinové plodiny 400 – 500 mil. Kč. Sumu 3,2 mld. je dále třeba spravedlivě rozdělit. V sumě dotací je již zahrnuta i oddělená platba na cukr SSP (Separate Sugar Payment), která nyní činí 44,5 mil. EUR (1,2 mld. Kč.), je to 350,- Kč/t řepy A z r.2005/2006.

částkou 200,-/t řepy smluvní kvótové A, biolihové B a nadkvótové C. Nebyla by podporována pouze nad-smluvní řepa, jejíž objem je odvislý od ročníku. Celková minimální alokace potřebná do cukrovky tak činí 800 mil. Kč. oproti současným 1,2 mld. Kč, zbylých 400 mil. lze vsunout pro ŽV, přežvýkavce.

Tabulka č. 1 – Alokace financí pro citlivé komodity (návrh, varianta, pokud by se nepřesunovaly finance mezi pilíři, v opačném případě by došlo ke krácení obálky citlivých komodit např. o 5 – 10 %)

Celková suma dotací na 1 rok pro ČR 900 mil. EUR 24,3 mld. Kč	Citlivé komodity 13 %, 3,16 mld. Kč	Dělení v citlivých komoditách <i>přežvýkavci, ŽV 1 mld.955mil. Kč</i>
	Proteinové plodiny 2 %, 486 mil. Kč	
	SAPS + greening 5.200 – 5.500,- Kč/ha	<i>ovoce 125 mil. Kč</i>
		<i>zelenina 125 mil. Kč</i>
		<i>škrob 70 mil. Kč</i>
		<i>cukrovka 800 mil. Kč</i>

Závěr

Zemědělci mohou nyní pouze doufat ve spravedlivé rozhodnutí nového vedení MZe ve prospěch podpory produkce a aktivního pěstitelství a chovatelství, nařízení Bruselu pro to prostor členskému státu dávají. V polovině letošního roku již bude jasné, jakou

cestou se ČR vydá po roce 2015, první roky budou jistě SAPSové, od roku 2018 je možnost platebních nároků nebo budou zavedeny až po roce 2020 v novém rozpočtovém období.

Kontaktní adresa

Ing. Jan Křováček, Ph.D., ČZU v Praze, SPC Čech